

M. A. Castrénin seura

Jäsentiedote 3 / 2017

Sukukansapäivät 2017

Kulttuurimatkalla Udmurtiassa

M. A. Castrénin kirjoituksia ilmestyy jälleen

Suomalais-tataarilaisesta sanakirjatyöstä

Itämeren kansatiede yksissä kansissa

Yhteystiedot

1
2
3
5
7
8

SUKUKANSAPÄIVÄT 2017

Sukukansakvartetin etnojazzkonsertti Caisassa 21.10. ja Martinustalossa 22.10.

Suomalais-ugrilaista kielisukulaisuutta juhlistavaa vuosittaista sukukansapäivää vietetään lokakuun kolmantena lauantaina. Tapahtuman johdosta muodostettu suomalais-virolais-unkarilainen etnojazzkvartetti (**Arja Paju** - FI - bassokitara, **Hannu Risku** - FI - lyömäsoittimet, **Siim Aimla** - EE - saksofoni, **László Süle** - HU - piano) esittää mm. suomalaisten, virolaisten ja unkarilaisten kansanlaulujen pohjalle sävellettyjä ja improvisoituja kappaleita la 21.10. klo 18 alkaen Kulttuurikeskus Caisassa (Mikonkatu 17 C, Helsinki). Konsertti on ilmainen.

Kvartetti esiintyy myös su 22.10. Vantaan Martinustalossa (Martinlaaksontie 36). Liput 20/15 €, (www.ticketmaster.fi).

Järjestäjät: Unkarin kulttuuri- ja tiedekeskus, M. A. Castrénin seura, Suomalaisuuden Liitto, Tuglas-seura, Unkarin suurlähetystö, Viron suurlähetystö

Muita Suomessa järjestettäviä sukukansatapahtumia löytyy Internetistä tapahtumasivulta FB: Sukukansapäivät 2017 – tervetuloa mukaan!

Siim Aimla, Arja Paju, Hannu Risku ja László Süle – pian samalla lavalla!

KULTTUURIMATKALLA UDMURTIASSA

Suomalaiset äidinkielen opettajat ja opetusalan muut ammattilaiset – 18 innostunutta ja innostavaa matkalaista – saivat nauttia udmurttilaisesta vieraanvaraisuudesta runsaan kolmen päivän ajan Äidinkielen opettajain liiton ja M. A. Castrénin seuran järjestämällä matkalla kesäkuussa. Matkan tehokkaana järjestäjänä toimi Izhevskin valtionyliopisto. Matka oli jo neljäs Udmurtiaan suuntautunut kulttuurimatka M. A. Castrénin seuran matkailuhistoriassa.

Tutustuttiin Izhevskin kaupunkiin, sen yliopistoon ja vuotuisen Gerber-juhlaan, Kuzebei Gerdin kansalliseen kouluun, Buranovon, Ludorvajn ja Malaja Burgan kyliin. Kyläkouluissa saimme kuulla niin opettajien kuin oppilaiden vaikuttavia esityksiä ja ohjelmanumeroita – luonnollisesti herkullisten tarjoiluiden äärellä. Pääsimme myös opettelemaan värikkäiden punontatöiden tekemistä (jota on tiettävästi opetettu nyt syksyllä monella luokalla täällä Suomessa). Matkan kohokohta oli parin vuoden takaisista Euroviisuista tuttujen Buranovon mummojen konsertti laulu- ja tanssiesityksineen. He kirjaimellisesti kaappasivat meidät kainaloonsa.

Erityisen vaikutuksen suomalaisiin opettajiin teki udmurttia äidinkielenä opettavien opettajien omistautuminen omalle työlleen. Kaikki mahdolliset keinot lauluista ja leikeistä käsitöihin ja ruuanlaittoon on otettu mukaan kielenopetukseen. Koska tunteja ei ole kovin paljon lukujärjestyksessä ja ympäristö on monesti venäjänkielinen, houkuttelu oman kielen pariin vaatii opettajilta todella paljon.

Vierailu pysyy mielessämme pitkään ja saa toivottavasti aikaan yhteistyöhankkeita tulevaisuudessa. Kauniit punontanauhkat käsissämme muistuttavat siitä!

ANNE HELTTUNEN
puheenjohtaja

Valok. Annamari Saure

2

M. A. CASTRÉNIN ARKEOLOGISET JA HISTORIALLISET KIRJOITUKSET SEKÄ YLIOPISTOTEKSTIT ILMESTYVÄT

Castrénin arkeologis-historialliset kirjoitukset ja yliopistotekstit

Suomalais-Ugrilaisen Seuran käynnistämä **M. A. Castrénin** kirjoitusten tieteellinen julkaisuprojekti Manuscripta Castreniana on edennyt niin pitkälle, että ensimmäiset niteet ilmestyvät piakkoin painosta. Yksi niistä, toimittamani, sisältää Castrénin arkeologiset ja historialliset kirjoitukset sekä hänen yliopiston konsistorissa esittämänsä lausunnot ja kolme luentoa. Osa teksteistä on julkaistu jo Castrénin elinaikana tai pian sen jälkeen, mutta osa on ennestään julkaisemattomia. Uudessa sarjassa kaikki tekstit julkaistaan kommentoituina. Lisäksi siinä on osoitettu Castrénin teksteihinsä kirjoitusvaiheessa tekemät muutokset aina, kun vain hänen alkuperäinen käsikirjoituksensa on säilynyt.

Castrénin arkeologis-historiallinen tuotanto ei ole laaja. Siihen kuuluu kolme hänen elinaikanaan julkaistua artikkelia ja kaksi postuumia kirjoitusta. *Utdrag ur Solovetska kloster-krönikan* ilmestyi alkuaan aikakauskirja *Suomessa* vuonna 1843, *Anmärkningar om Savolotscheskaja Tschud* julkaistiin *Suomessa* 1844, esitelmä *Hvar låg det Finska folkets vagga?* painettiin julkaisussa *Litterära soiréer i Helsingfors under hösten 1849*. Kaikki nämä ilmestyivät myös sarjassa *Nordiska resor och forskningar* 1850–1870-luvuilla. Pelkästään NRF:ssä on aiemmin julkaistu *Förslag till en undersökning af de i Finland befintlige grafkumlen* ja *Om kurganer eller s. k. Tschud-kummel i den Minusinska kretsen*.

Niteessä ilmestyvät luennot on aiemmin julkaistu aiemmin *Nordiska resor och forskningar* -sarjassa. Sen sijaan Castrénin elinaikana ne eivät vielä ilmestyneet painettuina. Konsistorissa esitetyt lausunnot ovat ennestään julkaisemattomia.

Castrén, Siperian esihistoria ja suomalaisten alkukoti

Castrénin elinaikana eri tieteenalojen eriytyminen oli meneillään, mutta paljon entisestä yleisoppineen ihanteesta oli yhä jäljellä. Castrénkin käytti päätelmiensä pohjana useiden eri alojen kuten historian, arkeologian, etnologian, maantieteen ja kielitieteen aineistoa ja menetelmiä. Sekä historiaa ja arkeologiaa että kielitiedettä Castrén lähestyi etnologisesta näkökulmasta pyrkien määrittämään aineistoissaan etnisiä ryhmiä, kansoja, ja niiden vaiheita. Hänen tärkeimmät ulkomaiset esikuvansa olivat **August Ludwig von Schlözer** (1735–1809) ja **Johann Gottfried von Herder** (1744–1803) ja huomattavin kotimainen innoittajansa **Anders Johan Sjögren** (1794–1855). Kansat olivat Castrénille Herderin esikuvan mukaan historiallisia, muinaisuuteen johdettavia toimijoita, joista jokaisella oli oma, kaikilla kulttuurin aloilla ilmenevä henkensä.

Venäjän Aasian-puoleisten osien tutkimus pohjautui pääasiassa Venäjän keisarillisessa tiedeakatemiassa eläneeseen saksalaiseen perinteeseen. Castrén lisäsi siihen suomalaisnationalistisen kerrostuman, joka ohjasi hänen henkilökohtaisia intressejään. Castrénin arkeologiset kirjoitukset perustuvat pääasiassa niihin kenttätöihin, joita hän suoritti vuosina 1847–1848 Siperiassa. Castrén kaivoi parikymmentä esihistoriallista hautakumpua eli kurgaania Jenisein yläjuoksulla, kopioi piirtokirjoituksia ja kalliokuvia ja keräsi lisäksi esihistoriaa koskevia tietoja haastatteleamalla hallintovirkamiehiä. Suurimman osan kenttätöistään Castrén teki tiedeakatemian kehotuksesta mutta osan myös omasta aloitteestaan. Aiemmin Siperian muinaisjäännöksiin olivat perehtyneet jo useat tutkimusmatkailijat 1720-luvulta alkaen. Varsinkin 1730-luvulla Siperiassa liikkunut **Gerhard Friedrich Müller** (1705–1783) oli pyrkinyt jo tekemään tieteellisiä päätelmiä tutkimistaan hautakummuista ja esittänyt ohjelman tulevien kaivausten pohjaksi. Silti Castrénia voi pitää ensimmäisenä, jonka kenttätöitä ohjasivat tietyt määritellyt kysymyksenasettelut. Erityisesti etniset kysymykset ja Castrénin pyrkimys yhdistää hautatutkimustensa tulokset havaintoihinsa folkloresta ja kansankulttuurista olivat uutta Siperian arkeologiassa.

Castrén oli perehtynyt muinaisjäännöksiin jo Suomessa 1830-luvun lopussa ja tunsikin ainakin jonkin verran myös skandinaavista antikvaarista kirjallisuutta kuten ruotsalaisen **Sven Nilssonin** (1787–1883) julkaisuja. Arkeologiaa nykymielessä ei vielä 1800-luvun alkupuolella ollut olemassa, mutta useat sen keskeiset juuret olivat jo syntyneet: tunnettiin jako kivi-, pronssi- ja rautakauteen ja pyrittiin tekemään päätelmiä muun muassa vertaamalla löytöjä oman ajan kansatieteelliseen aineistoon. Sen sijaan vertailevaa tyologista tutkimusmenetelmää ei tunnettu eikä useimpia löytöjä siksi pystytty ajoittamaan.

Kotimaassa ja Siperiassa tekemiensä havaintojensa pohjalta Castrén esitti Venäjän keisarilliselle maantieteelliselle seuralle vuonna 1851 suunnitelman Suomen esihistoriallisten hautakumpujen tutkimiseksi ja niiden etnisen taustan määrittämiseksi. Suomen hautakumpuja ja -röykkiöitä oli toki kaivettu jo aiemmin, mutta mitään systemaattista tutkimusta ei ollut. Suunnitelma ei koskaan toteutunut. Castrénin elinaikana ei ollut ketään, joka olisi toteuttanut sen, ja muutamaa vuosikymmentä myöhemmin se oli jo vanhentunut.

Siperian-tutkimustensa synteessä Castrén esitti esitelmässään *Hvar låg det Finska folkets vagga?* H. G. Porthanin syntymän satavuotispäivänä 9. marraskuuta 1849 Helsingissä. Siinä hän tavoitteli suomalaisten alkukodin määrittämistä ja heidän vaelluksensa seuraamista länteen mutta ennen kaikkea ilmaisi aatteellisen uskontunnustuksensa: koska suomalaiset eivät voineet ylpeillä hienoilla esi-isillä, heidän tuli hankkia itselleen kunnioitettu nimi historiassa omalla työllään. Castrénin luento oli nykynäkökulmasta lähinnä fantastinen rakennelma ja omana aikanaankin hänen päätelmänsä olivat uskaliaita. Castrénin näky oli kuitenkin äärimmäisen voimakas seuraavien tutkijasukupolvien innoittaja kaikilla Suomen sukua tutkineilla aloilla, ja siinä mielessä sen merkitys säilyi silloinkin, kun Castrénin alkukotitulkinnot oli osoitettu paikkansapitämättömiksi.

Suomalaisten varhaishistoria Venäjän Euroopan-puoleisissa osissa

Suomalaisten alkukodin lisäksi Castrén oli erityisen kiinnostunut suomensukuisten kansojen varhaishistoriallisista vaiheista Venäjän Euroopan-puoleisissa osissa. Tässä hän tutkimuksillaan jatkoi suoraan A. J. Sjögrenin työtä ja kävi keskustelua myös eräiden muiden edeltäjiensä kanssa. Synteessä aihepiiriä koskevista käsityksistään Castrén julkaisi artikkelin *Anteckningar om Savolotscheskaja Tschud* vuonna 1844. Se perustui lähinnä aineistoon, jota Castrén oli koonnut Arkangelin kuvernementissa vuonna 1842. *Zavoločeskaja čud'* eli taipaleentakaisten tšuudit mainitaan niin kutsutussa Nestorin kronikassa vuoden 1100 paikkeilla, ja heitä oli käsitelty sekä venäläisessä että länsieurooppalaisessa kirjallisuudessa 1400-luvulta lähtien. Viimeksi Sjögren oli kirjoittanut heistä 1830-luvun alussa. Castrén halusi määrittää taipaleentakaisten tšuudien asuma-alueen ja rakensi tulkintansa sekä kielitieteen, varsinkin paikannimien, historian tutkimuksen ja jossakin määrin arkeologiankin varaan. Venäläinen folklore tunsikin kahdenlaisia tšuudeja, historiallisia, lähinnä suomensukuisina pidettyjä, joihin myös Castrénin tässä artikkelissa käsittelemä väki kuului, ja myyttisiä. Castrén käytti näitä molempia elementtejä suomalaisen menneisyyskuvansa rakentamiseen.

Essee *Utdrag or Solovetska kloster-kronikan* poikkeaa täydellisesti Castrénin muista historiallisista kirjoituksista, mutta silti sillä on ainakin yksi ominaisuus, joka yhdistää sitä niihin. Tässäkin Castrén tavoitteli suomalaisuuden määrittelyä toisiin, nyt lähinnä venäläisiin, verrattuna. Artikkelin esittelee Solovetskin luostarikronikan tietoja tapahtumista Ruotsin valtakunnan ja Venäjän pohjoisella raja-alueella 1500- ja 1600-luvuilla pyrkimättä varsinaisesti mihinkään erityisen analyyttiseen lähestymistapaan. Castrén selvästi on halunnut lähinnä saattaa aineiston tutkijoiden ulottuville. Hän ei näytä tutustuneen alkuperäiseen kronikkaan vaan perusti artikkelinsa tuoreimpaan luostarin historiaa käsitelleeseen painettuun julkaisuun. Castrénin artikkeli jatkoi ja laajensi alueellisesti itään **Gabriel Reinin** (1800–1867) Suomen keskiaikaa käsitelleitä töitä.

Castrénin historia-ajattelu perustui romantiikan ideologiaan kansakunnista historian pääasiallisina toimijoina. Castrén ei ollut historioitsija eikä arkeologi termien nykyisessä merkityksessä, mutta hän pystyi yhdistämään erilaisia lähdeaineistoja ja rakentamaan tulkintoja niiden pohjalle. Venäläiseen historiankirjoitukseen hän suhtautui käytännönläheisesti ja viittasi venäläisiin historioitsijoihin tarpeen mukaan, vaikkei aina hyväksynyt heidän ideologisia näkemyksiään kuten esimerkiksi **N. M. Karamzinin** (1766–1826) keisari- ja valtiolähtöistä, venäläisnationalistista katsantokantaa.

Jos Castrén rakensi historiallis-arkeologisissa teksteissään suomalaisuuden kuvaa ja itseymmärrystä, yliopistossa hän pyrki soveltamaan ajatuksiaan yhteiskuntaan. Castrén nimitettiin suomen kielen professoriksi maaliskuussa 1851, ja vaikka hänen akateeminen toimintansa jatkui käytännössä vain runsaan puoli vuotta ennen kuin sairaus pakotti hänet vetäytymään syrjään, hän jätti useita jälkiä ajattelutavastaan yliopistollisiin lähteisiin. Tosin jo ennen suurta Siperianmatkaansa vuonna 1844 Castrén oli luennoinut dosenttina ja välittänyt näkemyksiään akateemiselle nuorisolle. Professorina Castrén oli yliopiston konsistorin jäsen ja osallistui kulloinkin ajankohtaisista kysymyksistä päättämiseen. Tärkein hänen lyhyenä professorikautenaan käsitellyistä asioista oli yliopiston uusien statuuttien eli sääntöjen muotoilu syksyllä 1851.

Castrén painotti luennoissaan, että kaukaisuudessa hämmöttävän päämäärän saavuttamiseksi piti tehdä kovasti työtä, mutta jos ihmisellä oli elävä idea, sen varassa hän jaksoi ponnistella koettelemusten läpi. Castrénille tämä kantava idea oli suomalaisuuden edistäminen. Isänmaan rakentaminen konkretisoitui hänelle nimenomaan suomen kielen kehittämisessä ja puolustamisessa, mutta kuten hän kirjoitti kirjeessään **J. V. Snellmanille** syksyllä 1844, kieli ja kielioipit olivat vain työkalu ja menetelmä, eivät päämäärä sinänsä. Konsistorissa käydyissä keskusteluissa hän korosti akateemisen yhteisön velvollisuutta vaikuttaa myös yliopiston ulkopuolisessa yhteiskunnassa ja levittää valistusta kansan pariin.

Castrénin mielestä menneisyyden jäljet nykyajassa olivat sekä materiaalisia että henkisiä. Niitä etsimällä ja tulkitsemalla oli pyrittävä vaikuttamaan oman ajan oloihin, ja yksi hänen toimintakenttäänsä oli yliopisto. Manuscripta Castreniana -sarjan arkeologis-historiallis-yliopistollinen nide katsoo Castrénia juuri näistä näkökulmista.

TIMO SALMINEN

Manuscripta Castrenianan arkeologis-historiallis-yliopistollisen niteen toimittaja

---

MITÄ REITTIÄ TULIN SUOMALAIS-TATAARILAISEN SANAKIRJAN TEKEMISEEN

Nimeni on **Leyla Gataullina** ja olen tataarin kielen ja historian opettaja. Muutin yli vuosi sitten Suomeen Venäjän Tatarstanista. Haluaisin kertoa omasta työharjoittelustani Turun yliopistossa.

Kun suomalainen mieheni alkoi opiskella tataaria, hän huomasi nopeasti, että tataarin kieli ei tunnu hänestä niin vaikealta kuin esimerkiksi venäjä. Hänen olisi siis paljon helpompaa opiskella tataaria suoraan suomen kielestä kuin venäjän kielen kautta. Hän etsi suomi-tataari-sanakirjaa, koska tiesi, että Suomessa on asunut yli sata vuotta tataareja, ja hän luuli, että sellainen sanakirja tietysti olisi olemassa. Kirjastoista tai kirjakaupoista ei sanakirjaa kuitenkaan löytynyt. Loppujen lopuksi löysimme Internetistä yhden tärkeän uutisen: Turun yliopistossa on tekeillä Tataarilais-suomalainen sanakirja! Vaikka uutinen oli jo vuodelta 2015, me emme löytäneet viestiä kirjan valmistumisesta. Mieheni luuli, että koko projekti oli jo unohtunut jonnekin turuille tai toreille.

Samaan aikaan olin ollut kotoutumiskoulutuksessa ja tiesin, että koulutukseen kuuluu myös työharjoittelu. Minun pitäisi vain löytää, jos mahdollista, ammattiini sopiva työpaikka, ja tehdä siellä töitä kaksi kuukautta. Niinpä otin yhteyttä Turun yliopiston Suomen kielen ja suomalais-ugrilaisen kielentutkimuksen oppiaineeseen. Ja tutkijat ystävällisesti tarjosivat minulle töitä. Tataarilais-suomalainen sanakirja oli jo ehtinyt valmistua ja tullut vähän aikaisemmin painosta, mutta onneksi minulle löytyisi töitä suomalais-tataarilaisen sanakirjan tekemisessä.

Tehtäväni oli kääntää Tataarilais-suomalaisen sanakirjan aineistoa vastakkaiseen järjestykseen. Välillä työ oli mekaanista ja monotonista, mutta siinä oli myös todella mielenkiintoisia yksityiskohtia.

Oppiaineen työntekijöiden työ on järjestetty kuin kellomekanismi: he tulevat, istuvat ja alkavat tehdä töitä. Ei turhia keskusteluja ja tehtäviä, puhutaan työstä, tauot ovat aina ajallaan ... Edes käytävältä ei kuulu ääniä, ei turhaa liikettä. Toisin sanoin kuten me tataarit sanomme: sekä tuulee ajoissa että sataa ajoissa. Vähän myöhemmin ymmärsin, että rauhallisuuden yksi syy oli se, että opiskelijat eivät käy usein tässä rakennuksessa, sillä opetustilat sijaitsevat muissa rakennuksissa.

Sillä tavalla jokainen on työssä omassa nurkassaan, ja minun työni eteni omassa nurkassani. Rivistä toiseen, sivusta toiseen, joka päivä tuli tekstiä. Iso työ etenee pienin askelin.

Minä tein vain tekstin ensimmäisen, yksinkertaisen tehtävän, ja ennen kuin siitä tulee uusi sanakirja, pitää tehdä vielä paljon. Kuten tataarit sanovat: pitää vielä hikoilla seitsemän kertaa.

Vaikka minun tehtäväni oli aika mekaaninen ja suomen kielen taitoni ei ollut vielä tarpeeksi hyvä, yritin ymmärtää sanojen merkityksiä ja tehdä kysymyksiä, jos epäilin jotain.

Oppiaineen työntekijät ovat tehneet useita sanakirjoja, jotka täyttävät täysiä hyllyjä. Sanakirjan tekeminen on todella iso työ. Esimerkiksi marin kielen murre-sanakirjan tekemiseen meni yli 10 vuotta kahdelta henkilöltä. Minulla oli vahva tunne, että olin töissä sanakirjatehtaassa!

Työni aikana lisääntyi uskoni siihen, että suomen kielen opiskelu tataarin kieltä käyttämällä on minulle paljon helpompaa kuin venäjän kautta, sillä suomen kielen rakenne muistuttaa tataarin kielen rakennetta.

Toivon, että valmistunut tataarilais-suomalainen ja nyt työn alla oleva suomalais-tataarilainen sanakirja olisivat tärkeitä Suomen tataareillekin. Kirja olisi jopa ensimmäinen historiassamme! Tatarstanin pääkaupungissakin, Kazanissa, tataarin kielen käytön kanssa on ollut ongelmia. Joten oli iloinen yllätys, että Turun yliopistossa on tällainen projekti menossa ja että se on vetänyt minutkin mukaan siihen. Olen tietysti tyytyväinen, kun sain osallistua tähän projektiin ja haluaisin jatkaa siinä mielelläni.

Kiitän mahdollisuudesta tehdä työharjoittelu Turun yliopistossa, tutustua sen työyhteisöön ja parantaa samalla suomen kielen taitojani. Toivotaan, että tataarin kielen seikkailut saavat vielä jatkoa.

LEYLA GATAULLINA

Helsinki

* * * * *

**Arto Moisio & Okan Daher: Tataarilais-suomalainen sanakirja. Татарча-финча сүзлек.
Tatarça-finçä süzlek**

Tataarilais-suomalaisessa sanakirjassa on 11 000 sanaa. Sanakirja on ensisijassa kazanintataarilais-suomalainen, mutta sana-artikkeleissa esitetään kuitenkin Venäjällä puhutun kazanintataarin sanaston lisäksi Suomessa puhutun suomentataarin sanastoa.

Käsikirjoituksen pohjan kokosi Arto Moisio useiden kazanintataarilais-venäläisten sanakirjojen sekä 10 000 kazanintataarilaisissa nykyteksteissä yleisimmin esiintyvän sananmuodon listan avulla. Suomentataarien osalta päävastuu sanakirjan muokkaamisesta ja tarkistamisesta oli Okan Daherilla. Kazanintataari Mansur Saykhunov tarkisti sana-artikkelien esimerkistöä ja teki tietokoneohjelman, jonka avulla kazanin-tataarilaiset sanat voitiin alustavasti translitteroida suomentataarin kirjoitusjärjestelmän mukaisiksi. Sanakirjaprojekti sai Koneen Säätioältä rahoitusta osana hanketta.

Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura 2016. 418 s. 40 €. ISBN 978-952-5667-84-4.

ЭРВЕЛМАРИЙ КАЛЫКЫН ТҮВЫРА ПОЯНЛЫКШЕ: ОЖНЫСО ТҮСШӨ ДА ТАЧЫСЕ СЫНЖЕ

Этнографий очерк-влак

Традиции и инновации. Современное культурное наследие восточных марийцев.
Этнографические очерки. Составитель: Ильдико Лехтинен. Редакционная коллегия: Ильдико Лехтинен. Тамара Молотова. / *Traditions and Innovations. The cultural heritage of the Eastern Mari.* Йошкар-Ола 2017.

Marin kansallismuseossa Joškar-Olassa julkistettiin perjantaina 18.8.2017 itämarien kansatieteestä kertova julkaisu, joka on valmistunut Suomen Kulttuurirahaston tuella Suomen kansallismuseon, Marin kansallismuseon ja Marin tieteellisen tutkimuslaitoksen yhteistyön tuloksena. Monivuotisen hankkeen taustalla on ollut yhteisiä tutkimusmatkoja kentällä, verkkonäyttely *Marilainen nainen* (www.fumus.ru/mariwoman/index.html) ja useita seminaareja. Kirjaan on koottu suomalaisten ja marilaisten asiantuntijoiden artikkeleita, jotka kertovat itämarien tämänhetkisestä tilanteesta. Marin tasavallassa painettu teos on jatkoa **Gennadi Andrejevitš Sepejevin** klassikkoteokselle *Itämarit* (*Восточные марийцы*, Йошкар-Ола 1975.), joka tarkastelee itämareja historiallisesta näkökulmasta.

Artikkelit on koonnut dosentti **Ildikó Lehtinen**, joka oli kirjoittanut johdannon marien ja suomalaisten tieteellisestä yhteistöstä 1981–2015. **Seppo Lallukan** kirjoitus valottaa itämarien historiallista taustaa ja analysoi etnisiä prosesseja. Marin kansallismuseon tutkija **Dmitri Bajdimirov** luonnostelee marien rakennuskulttuurissa tapahtuneita muutoksia. Marin tieteellisen tutkimuslaitoksen vanhempi tutkija **Tamara Molotova** käsittelee uskonnon merkitystä identiteetin kulmakivenä ja laajaan kenttätö-aineistoon perustuen hän selvittää lisäksi lapsen syntymään liittyviä tapoja. Molotovan kynästä on myös kirjoitus itämarien kankaankudonnasta. Dosentti **Ildikó Lehtinen** esittelee itsereflektiivistä tutkimustapaa käyttäen itämarien eri paikkakuntien kansanpukuja runsaiden tutkimusmatkojen tuloksena. Tarton yliopistosta valmistunut **Ljudmila Jamurzina** tarkastelee häämenoissa tapahtuneita muutoksia. Itämarien perinteisenä symbolina pidetään kansantansseja, joita esittelee identiteetin näkökulmasta Marin tieteellisen tutkimuslaitoksen vanhempi tutkija **Nikandr Popov**.

Kirjassa on englanninkielinen yhteenveto. Kuvituksena on ennestään julkaisemattomia valokuvia kirjoittajien tutkimusmatkoilta.

Itämareista kertova teos on tarkoitettu Marin valtiollisen yliopiston kulttuurihistorian oppiaineen tutkintovaatimuksiin. Marinkielisten opiskelijoiden käyttöön kirjan artikkelit on käännetty marin kielellä, ja ne ovat saavutettavissa opiskelijoiden lisäksi laajalle yleisölle elektronisessa muodossa. M. A. Castrénin seuran sivuilla. Artikkelit on kääntänyt venäjältä mariksi Marin tieteellisen tutkimuslaitoksen avustava tutkija **Alevtina Kuznetsova**.

ILDIKÓ LEHTINEN
dosentti

Seuran sähköisiltä tiedotuskanavilta saat tietoa ajankohtaisista tapahtumista ja uutisista suomalais-ugrilaisessa maailmassa:

- * **Klikkaa itsesi sivuille, tykkää ja tule ystäväksemme:**
Facebook: M. A. Castrénin seura MAC
- * **Liity seuran sähköpostitiedotuslistalle** – lähetä sähköpostiosoitteesi osoitteeseen marja.lappalainen[a]castren.inet.fi.

M. A. Castrénin seura

Toiminnanjohtaja Marja Lappalainen
puh. +358 (0)9 135 7820
marja.lappalainen[a]castren.inet.fi

Postiosoite: PL 242, 00171 Helsinki
Käyntiosoite: Mariankatu 7 A, 5. krs,
00170 Helsinki

Päivystys keskiviikkoisin klo 9.00–13.00

<http://www.macastren.fi>
FB: M. A. Castrénin seura MAC

<http://www.ugri.net>

M. A. Castrénin seura on perustettu Helsingissä vuonna 1990. Se pyrkii ylläpitämään ja kehittämään yhteyksiä Venäjällä asuviin uralilaisia kieliä puhuviin kansoihin. Seuran jäseneksi voi liittyä ilmoittamalla yhteystietonsa toimistoon puhelimitse, sähköpostitse tai kotisivujen kautta. Jäsenmaksut ovat vuosijäseniltä 20 €, opiskelijajäseniltä 10 €, ainais- ja yhteisöjäseniltä 200 € ja ainaisyhteisöjäseniltä 1000 €.

Hallituksen jäseniä ovat toiminnanjohtaja Anne Helttunen (pj., Äidinkielen opettajain liitto), kääntäjäkoordinaattori Merja Aho (Kirjallisuuden vientikeskus FILI), tohtorikoulutettava Elina Ahola (vpj., Turun yliopisto), amanuenssi Anna-Mari Immonen (Museovirasto), MuT Maari Kallberg, kirjailija Riina Katajavuori, arkeologi Mika Lavento (Helsingin yliopisto), toimittaja Kirsikka Moring ja FT Merja Salo (Helsingin yliopisto).